

Voorlichtingspublicatie

Betreft de onderwijssector(en)

Voorgezet onderwijs
Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie

Datum

23 september 2009

Kenmerk

CEVO-09.1000

Informatie CFI/ICO

vo 079-3232.444
bvh 079-3232.666

Mededelingen over de eindexamens 2010 voor vwo, havo, vmbo en vavo (Septembermededeling)

Bestemd voor

- scholen voor voortgezet onderwijs;
- instellingen voor beroepsonderwijs en educatie;
- de staatsexamencommissie.

Datum inwerkingtreding

n.v.t.

Geldigheidsduur

n.v.t.

Juridische grondslag

n.v.t.

Officiële publicatie

n.v.t.

Relatie tot eerdere publicaties

n.v.t.

I. Mededelingen van algemene aard

I.0 College voor Examens

Op 1 oktober 2009 wordt het *College voor Examens (CvE)* opgericht. Dit is een nieuw zelfstandig bestuursorgaan, waarin de volgende organisaties opgaan:

- de centrale examencommissie vaststelling opgaven (CEVO)
- de staatsexamencommissie vwo-havo-mavo
- de staatsexamencommissie Nederlands als tweede taal.

Deze organisaties houden dan op te bestaan.

De regelingen van deze organisaties blijven van kracht, zolang het CvE deze niet aanpast of intrekt (artikel 13 van de Wet College voor Examens).

Voor scholen zijn er nauwelijks gevolgen van de oprichting van het CvE. Zendingen aan scholen die anders door of namens de CEVO werden gestuurd zullen nu door of namens het CvE worden verzonden. Het postadres voor het CvE is eveneens nieuw (zie III.6.1). In de Maartmededeling van 2010 zullen eventuele gevolgen voor de centrale examens van 2010 worden vermeld. In deze Septembermededeling worden de genoemde organisaties alleen vermeld als geveer van regelingen die in 2009/2010 nog van kracht zijn. In andere gevallen wordt het College voor Examens genoemd.

I.1 Ontvangst van de pakketten met examenopgaven voor het centraal schriftelijk examen in het eerste tijdvak

De examens worden op school afgeleverd op 21, 22 of 23 april 2010.

Uiterlijk in de 2e week van april 2010 zal aan de scholen worden meegedeeld op welke van deze drie data de examens worden bezorgd. Wij verzoeken scholen, te regelen dat op de aangegeven dag twee daartoe bevoegde personen op school aanwezig zijn.

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

I.2 Recente wijzigingen en aandachtspunten voor het examen 2010

I.2.1 Examenprogramma's en syllabi

Voor leerlingen die vanaf 1 augustus 2007 zijn begonnen met het vierde leerjaar vmbo, havo of vwo gelden nieuwe examenprogramma's¹. Het belangrijkste verschil met de voorgaande oude examenprogramma's is dat de nieuwe examenprogramma's globaler zijn. Ze geven meer ruimte voor eigen keuzes van scholen, vooral bij het schoolexamen. Om te zorgen dat de eisen voor het centraal examen duidelijk blijven, worden deze wel nauwkeurig omschreven. Deze beschrijving vindt u echter niet meer in de examenprogramma's, maar in een afzonderlijke publicatie per vak: de 'syllabus'. De syllabi zijn vastgesteld door de CEVO.

Voor vwo, havo en vmbo zie onder II.2, en hoofdstuk III van deze Septembermededeling eindexamens 2010.

Voor de schoolexamens publiceert de SLO handreikingen op de internetsite (voor vwo en havo ook in de vorm van een publicatie die naar alle scholen is gezonden zie:

<http://www.slo.nl/voortgezet/tweedefase/kerndoelen/>).

Die handreikingen bevatten suggesties voor de uitwerking van de stof voor het schoolexamen als dienst aan de scholen. De scholen zijn voor het schoolexamen wel gebonden aan de eisen in het examenprogramma (verplichte domeinen/exameneenheden met eventueel meer gedetailleerde voorschriften).

I.2.2 Nieuwe beroepsgerichte vakken

Door de laatstgenoemde wijziging van de Regeling vaststelling examenprogramma's zijn de examenprogramma's voor de nieuwe beroepsgerichte vakken in werking getreden. Als gevolg hiervan kennen de volgende vakken in 2010 voor het eerst een centraal examen: techniek-breed, ict-route, technologie in de GL, intersectoraal en sdv (sport, dienstverlening en veiligheid).

Vanaf het examenjaar 2010 is daarom niet langer sprake van spe's, maar van cspe's. De status van het spe was: schoolexamen. Het cspe is een centraal examen (c.e.).

Ook voor de nieuwe beroepsgerichte vakken wordt het eindcijfer vanaf 2010 bepaald op grond van de bekende formules:

bij BB: eindcijfer = $(2 \times \text{s.e.-cijfer} + 1 \times \text{c.e.-cijfer})/3$

bij KB en GL: eindcijfer = $(\text{s.e.-cijfer} + \text{c.e.cijfer})/2$

Tot en met 2009 kenden deze vakken een activiteitenplanning over onder meer het opgeven van aantallen kandidaten, de data waarop de spe's aan de scholen verstuurd werden, de afnameperiode, de bekendmaking van de normen en het doorgeven van de examengegevens aan IB-Groep (BRON).

Vanaf 2010 is deze activiteitenplanning niet meer nodig: de informatie over de cspe's in deze Septembermededeling geldt ook voor de nieuwe beroepsgerichte vakken.

¹ De nieuwe examenprogramma's zijn vastgesteld bij de Regeling vaststelling examenprogramma's v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o. en v.b.o. (VO/OK-2007/13731) van 4 juni 2007 (Staatscourant 2007, nr. 111, woensdag 13 juni 2007, p. 16; www.cfi.nl, regelingen OCW, juni 2007). De vmbo bijlage (2) is vervangen bij 'Wijziging van de Regeling examenprogramma's voortgezet onderwijs' (VO/OK-2009/80256) van 1 april 2009 (Staatscourant nr 73 van 17 april 2009, www.cfi.nl, regelingen OCW, april 2009).

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

1.2.3 Pilot flexibele en digitale centrale examens algemene vakken KB

In 2010 wordt het systeem van flexibele en digitale centrale examens in de algemene vakken voor het eerst beproefd in de kaderberoepsgerichte leerweg. De pilot-scholen zijn inmiddels geselecteerd en ontvangen afzonderlijke informatie over de pilot. In deze Septembermededeling worden over 'de pilot KB digitaal' verder geen mededelingen gedaan.

Aandachtspunt bij flexibele centrale examens

De digitale centrale BB-examens en de cspe's (beroepsgerichte vakken) worden door de school zelf ingeroosterd binnen een afnameperiode van 2½ maand en zijn daarmee in tijd flexibel. Anders dan bij de centrale examens die op een vast moment worden afgenomen zijn de examendocumenten (opgaven, bijlagen, correctievoorschriften) van de flexibele centrale examens na de afname niet openbaar. Dat vergt extra voorzorgen van de school om de geheimhouding te waarborgen.

Tijdens de examenperiode van 2009 is gebleken dat het noodzakelijk is de richtlijnen met betrekking tot de geheimhouding te expliciteren.

Voor de algemene vakken BB gebeurt dit in de voorlichtingsbrochure (zie I.4.1.2).

Bij de beroepsgerichte vakken zijn de richtlijnen met betrekking tot geheimhouding opgenomen in de Instructie voor de Examinator (zie III.4.3).

De directeur wordt geacht de examinatoren op te dragen deze richtlijnen in acht te nemen.

1.2.4 Aanpassing van de profielen

1.2.4.1 Vernieuwde tweede fase

De Wet van 27 april 2006 tot wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs ter aanpassing van de profielen in de tweede fase van het vwo en het havo (aanpassing profielen tweede fase vwo en havo), (Staatsblad 251, jaargang 2006) en het Besluit van 22 december 2006, houdende wijziging van onder meer het Inrichtingsbesluit W.V.O., het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o., en het Besluit staatsexamens vwo-havo-mavo 2000 in verband met wijziging van de wettelijke bepalingen over de tweede fase van het havo en vwo (Staatsblad 24, jaargang 2007) zijn per 1 augustus 2007 in werking getreden (Staatsblad 118, jaargang 2007). Alle scholen voor havo/vwo hebben exemplaren ontvangen van de publicatie van het Tweede Fase Adviespunt: 'Regelgeving voor de Vernieuwde Tweede Fase' (www.tweedefase-loket.nl). Deze publicatie bevat de gewijzigde regelgeving in het kader van de aanpassingen in de bovenbouw van havo en vwo. De nieuwe profielen zijn van toepassing voor de leerlingen die met ingang van 1 augustus 2007 beginnen met het vierde leerjaar vwo of havo.

Voor havo is het eindexamen van 2010 het tweede jaar volgens de vernieuwde profielen. zie III.2.

NB: De centrale examens in 2010 volgens de programma's oude profielen havo (2e jaar bezemkandidaten) worden uitsluitend afgenomen als staatsexamen door het CvE.

Voor vwo is het eindexamen in 2010 voor het eerst volgens de vernieuwde profielen. zie III.1.

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

NB: De centrale examens in 2010 volgens de programma's oude profielen vwo (1e jaar bezemkandidaten) worden afgenomen op scholen, het vavo (volwassenen onderwijs) en als staatsexamen door het CvE.

1.2.4.2 Uitslagbepaling 2010: bezemkandidaten havo (staatsexamen) en vwo.

NB: Bij het eindexamen in 2010 voor bezemkandidaten havo (staatsexamen) en bezemkandidaten vwo (profielen volgens het oude programma) geldt de oude uitslagbepaling zoals in 2008.

Zie ook: ***Examenblad.nl*** → **2010** → **algemeen** → **eindexamenbesluit**)

1.2.5 Voorschriften tweede correctie

Het Eindexamenbesluit is in 2008 aangepast ter vergroting van de kwaliteit van de tweede correctie, waarbij de rol van het bevoegd gezag versterkt is. Deze aanpassingen behelzen:

- de tweede corrector voegt een door hem opgestelde en ondertekende verklaring omtrent de verrichte correctie bij het gecorrigeerde werk;
- deze verklaring wordt mede ondertekend door zijn bevoegd gezag;
- aanpassing van de procedure die moet worden gevolgd als de eerste en tweede corrector niet tot overeenstemming kunnen komen bij het vaststellen van de score (Eindexamenbesluit artikel 42. lid 1).

1.2.6 Aanpassingen slaag-zakregels

Over de aangekondigde aanscherping van de exameneis worden regelmatig vragen gesteld door scholen betreffende de ingangsdatum en de uitwerking. Een korte uiteenzetting:

Aanpassingen slaag-zakregels

Voor leerlingen die in het schooljaar 2011-2012 examens afleggen en waarvoor in 2012 de uitslag wordt vastgesteld, zullen de volgende wijzigingen gaan gelden:

1. Alle leerlingen moeten gemiddeld een voldoende halen voor het centraal schriftelijk examen. Een leerling is dus gezakt als het gemiddelde cijfer voor het CE lager is dan een 5,5.
2. Leerlingen in het havo en vwo mogen ten hoogste één vijf voor het eindcijfer van de basisvakken Nederlands, Engels en wiskunde scoren. Voor leerlingen zonder wiskunde geldt dat ten hoogste één vijf voor Nederlands en Engels behaald mag worden. Een leerling is dus gezakt als a) er meer dan één vijf voor deze vakken wordt gescoord; b) er een vier of lager voor deze vakken wordt gescoord. Voor vmbo-leerlingen zal deze maatregel vooralsnog niet gaan gelden.
3. Voor vmbo leerlingen in de basisberoepsgerichte leerweg zal het schoolexamen even zwaar gaan wegen als het centraal examen. Op dit moment telt het schoolexamen twee keer zo zwaar als het centraal examen. Deze afwijkende uitslagregel zal dus beëindigd worden.

De aangescherpte exameneis geldt dus nog niet bij de vaststelling van de uitslag van het eindexamen in 2010 en 2011, maar wel in 2012 en volgende jaren. Dit najaar ontvangen de scholen betreffende dit onderwerp nadere informatie van het Ministerie van OCW.

I.2.7 Toegestane hulpmiddelen

De toegestane hulpmiddelen zijn in 2010 slechts op een klein onderdeel gewijzigd (formulekaart wiskunde): zie II.6 van deze Septembermededeling eindexamen 2010.

I.3 Aangepaste examens voor kandidaten met een beperking

I.3.1 kandidaten met een visuele of auditieve beperking

Centrale examens voor kandidaten met een visuele beperking moeten worden besteld met een speciaal bij IB-Groep aan te vragen formulier.

Voor kandidaten met een visuele of een auditieve beperking zijn er eveneens speciale formulieren, alleen te gebruiken voor kandidaten die deelnemen aan beeldschermexamens BB algemene vakken.

I.3.2 kandidaten met een leesbeperking (dyslexie)

Net als vorige jaren wordt ten behoeve van kandidaten met een leesbeperking bij de schriftelijke examens het volgende geleverd:

- a. Voor kandidaten die o.g.v. het deskundigenrapport recht hebben op auditieve ondersteuning, is op bestelling een Daisy-CD met ingesproken tekst beschikbaar, of een PDF (tekstbestand) voor audio middels spraaksynthese (kunstmatige stem). De Daisy is alleen beschikbaar voor het eerste tijdvak. Als een kandidaat recht heeft op auditieve ondersteuning, geldt dat voor eerste én tweede tijdvak en moet de school in het tweede tijdvak zelf een voorziening treffen. Overigens geldt het recht op audio dan ook voor het schoolexamen; ook daar moet de school dan een met de ingesproken tekst gelijkwaardige voorziening hebben getroffen. Daisy en pdf worden geleverd voor alle examens met papier, ook voor de examens kunst (beeldend/dans/drama/muziek/algemeen) in Authorware en voor de complex-examens. De pdf of Daisy betreft dan uitsluitend het papieren deel (dat bij deze examens het meeste leeswerk bevat).
- b. Sinds het centraal examen 2007 worden de examens geleverd in een grotere letter (punt 11) en voor havo en vwo in een ander lettertype dan voorheen. Waar voorheen dyslectische kandidaten grootschrift nodig hadden, is dat door de grotere letter en het andere lettertype voor een deel van de kandidaten niet meer nodig. Scholen wordt dringend verzocht, met de kandidaten aan de hand van het examen 2007, 2008 of 2009 na te gaan of vergroting nodig is, en alleen zelf te vergroten indien nodig. Als les- en toetsmateriaal voorafgaand aan het centraal examen in letterpunt 11 was, is er geen reden om tot vergroting over te gaan. Als de dyslectische kandidaat zijn examen maakt aan de computer, kan hem ook in plaats van een papieren vergroting de digitale PDF worden aangeboden. Daarbij kan hij steeds op maat en naar wens vergroten.
- c. Bij vergroting kan het zijn dat de maatvoering van een tekening niet meer klopt. Ook zijn soms essentiële grijsnuances in de vergrote kopie niet zichtbaar. De algemene regel is dan ook: de kandidaat met een leesbeperking gebruikt het vergrote werk voor het lezen, en gebruikt voor afbeeldingen en tekeningen een origineel examen.

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

Incidenteel blijkt ook informatie uit tabellen e.d. weg te vallen. Dat laatste kan worden voorkomen door de pdf niet rechtstreeks vergroot af te drukken maar eerst 1 op 1, en daarna op de kopieermachine te vergroten. Ook dan verdient het aanbeveling het grootschrift als leeshulp bij tekstmateriaal te gebruiken, en het origineel voor alle tabel- en grafiekwerk.

- d. Bij beperkingen mag de school aanpassingen treffen in de vorm waarin het examen wordt aangeboden. Een voorbeeld daarvan is audio of grootschrift. De exameneisen zelf echter gelden onverkort. Dat geldt ook voor de spellingseisen bij Nederlands, en bij Engels GL/TL. De school mag de kandidaat echter wel hulpmiddelen aanreiken. Een vaak functioneel hulpmiddel is de computer als schrijfgerei. De spellingscontrole (Nederlands of Engels) mag door de kandidaat worden gebruikt. Als de kandidaat een zeer ernstige leesbeperking heeft die het toetsenbord van de computer onbruikbaar maakt, kan de school contact opnemen met de inspectie.

I.3.3 Nadere informatie over aangepaste examens voor kandidaten met een beperking

Speciale maatregelen ten behoeve van kandidaten met een beperking moeten worden aangemeld bij de Inspectie van het Onderwijs (artikel 55 Eindexamenbesluit).

De volgende documenten zijn beschikbaar in de digitale versie van de Septembermededeling eindexamens 2010 op Examenblad.nl (www.examenblad.nl):

- hoofdpijnen 2010 aangepaste examens
- digitale examens voor kandidaten met een visuele of auditieve beperking
- de keuze van geschikte audio, ervaringen van scholen

I.4 Computers en examens

I.4.1 computereexamens

I.4.1.1 compex-examens

Ook in 2010 kan een school bij een aantal vakken ervoor kiezen om een examen in Compex-vorm aan te bieden. Dit betekent dat bij een deel van het examen een computer nodig is bij de beantwoording van de meeste vragen.

U kunt kiezen voor een *Compex-examen* bij de volgende 7 vakken:

- Vmbo: GL/TL: biologie, NaSk1, economie
- Havo: biologie, natuurkunde
- Vwo: biologie 1,2, natuurkunde 1,2

Voor de vwo-vakken wiskunde A1 en wiskunde A2 zijn er in 2010 geen *compex-examens* meer.

Meer informatie over de compex-examens kunt u terugvinden op <http://compex.cito.nl>

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

I.4.1.2 vmbo BB algemene vakken

Het examenjaar 2010 is opnieuw een overgangsjaar waarin de scholen eventueel nog voor papieren cse's BB kunnen kiezen. Via de bekende voorlichtingsbrochure en activiteitenplanning op <http://compex.cito.nl> worden de scholen gedetailleerd geïnformeerd over 'BB-digitaal 2010'.

Het belangrijkste verschil met de vorige examenjaren betreft een wijziging van de herkansingsregeling:

Alle BB-kandidaten (dus zowel de kandidaten voor de papieren als de digitale examens BB) hebben het recht op één herkansing van het centrale examen van één algemeen vak. Daarnaast mogen zij het cspe voor het beroepsgerichte vak herkansen. Daarnaast zijn de richtlijnen die de scholen in acht moeten nemen om de geheimhouding te waarborgen geëxpliciteerd (zie ook § I.2).

I.4.1.3 vmbo KB Duits

Ook voor dit examen is 2010 opnieuw een overgangsjaar waarin alle scholen wordt geadviseerd om te kiezen voor digitale afname van het centrale examen Duits KB. Scholen die toestemming hebben om mee te doen aan de digitale centrale BB-examens, krijgen automatisch ook toestemming om deel te nemen aan het digitale c.e. Duits KB.

Meer informatie over het digitale examen Duits KB vindt u in de voorlichtingsbrochure (?) en de activiteitenplanning voor dit examen, die terug te vinden is op <http://compex.cito.nl>

I.4.2 Examens waarbij de computer een noodzakelijk hulpmiddel is

Bij de volgende examens is de computer een noodzakelijk hulpmiddel:

- De praktijkopdrachten van het CSPE-examen voor vmbo BB, KB en GL, als deze met de computer als hulpmiddel moeten worden uitgevoerd;
- De minitoetsen van het CSPE-examen vmbo BB, KB en GL;
- Frans BB en KB;
- Muziek, dans en drama GL/TL;
- Kunst algemeen havo en vwo

I.4.3 Systeemeisen computerexamens

De systeemeisen voor de computerexamens staan vermeld op <http://compex.cito.nl>

I.5 Rooster

Het *rooster centraal examen 2010* is gepubliceerd met kenmerk CEVO-08.0941 datum 24 juni 2008, *Staatscourant van 21 juli 2008, nummer 138 en Regelingen OCW op CFI-online (www.cfi.nl)*. In het rooster 2010 is de duur van de centrale examens bekendgemaakt. De duur van de centrale examens in het tweede tijdvak is gelijk aan de overeenkomstige examens in het eerste tijdvak

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

I.5.1 Eerste tijdvak

I.5.1.1 rooster papieren examens algemene vakken basisberoepsgerichte leerweg

Aanvullend rooster voor de papieren examens algemene vakken BB (aanvulling op bijlage 1A):

di 25 mei	9.00 - 10.30
	Nederlands
	13.30 - 15.00
	nask1
wo 26 mei	9.00 - 10.30
	economie
	13.30 - 15.00
	geschiedenis, aardrijkskunde *
do 27 mei	9.00 - 10.30
	wiskunde
	13.30 - 15.00
	Duits, Frans, maatschappijleer2
vr 28 mei	9.00 - 10.30
	Engels
	13.30 - 15.00
	biologie

I.5.1.2 examenzittingen nieuwe kunstvakken: kunst (beeldende vormgeving/dans/drama/muziek/algemeen)

Oorspronkelijk was in het rooster voor zowel havo als vwo een reserve datum voorzien aan het einde van de examenperiode. Dit is aangepast naar een extra examenzitting dichterbij het reguliere moment.

De extra examenzitting is nu voor havo een dag voor de reguliere examenzitting geplaatst en voor vwo een dag na de reguliere examenzitting geplaatst. De data van deze extra examenzittingen eerste tijdvak zijn: havo 17 mei 9.00-12.00 uur en vwo 20 mei 13.30-16.30 uur.

De publicatie van de correctievoorschriften van de reguliere en extra examenzittingen volgt na de laatste examenzitting eerste tijdvak.

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

Examenzittingen nieuwe kunstvakken havo eerste tijdvak 2010

Maandag 17 mei	9.00-12.00 uur	Extra examenzitting
Dinsdag 18 mei	9.00-12.00 uur	Reguliere examenzitting
Dinsdag 18 mei	16.30 uur	Publicatie opgaven en correctievoorschriften
Woensdag 2 juni	9.00-12.00 uur vervalt!	Reservedatum vervalt!

Examenzittingen nieuwe kunstvakken vwo eerste tijdvak 2010

Woensdag 19 mei	9.00-12.00 uur	Reguliere examenzitting
Donderdag 20 mei	13.30-16.30 uur	Extra examenzitting
Donderdag 20 mei	16.30 uur	Publicatie opgaven en correctievoorschriften
Woensdag 2 juni	13.30-16.30 uur vervalt!	Reservedatum vervalt!

Zie ook de publicatie 'Aandachtspunten bij de extra examenzittingen 2010' die raadpleegbaar is via de digitale versie van de Septembermededeling op Examenblad.nl

1.5.1.3 Bijlage 1A overzicht 'Eerste tijdvak 2010 centrale examens voor havo/vwo bezemkandidaten'

In dit bezemrooster zijn enkele ongelijkheden geconstateerd met het algemene rooster. Het algemeen rooster is correct en leidend. De volgende onderdelen van het bezemrooster dienen als volgt te worden gecorrigeerd:

- Russisch en muziek
Op woensdag 19 mei staat bij Russisch en muziek ten onrechte een ochtendtijdstip vermeld. Deze vakken zijn op de middag van 13.30 – 16.00 uur
- economie 1 en economie 1,2
Op donderdag 27 mei staat de eindtijd voor vwo economie 1 (bezemexamen "oude" stijl) en economie 1,2 (centraal examen overeenkomstig het nieuwe examenpak) foutief vermeld. De juiste eindtijd moet zijn 16.30 uur.
- Fries en Maatschappijleer
De vakken Fries en Maatschappijleer staan op een onjuiste datum vermeld, respectievelijk 20 en 31 mei. Conform het algemeen rooster vindt Maatschappijleer op de ochtend van 20 mei plaats en Fries op de ochtend van 31 mei

1.5.2 Tweede tijdvak

Het rooster tweede tijdvak wordt gepubliceerd in de Maartmededeling 2010. De centrale examens in het tweede tijdvak starten op 10 juni in de basisberoepsgerichte en de kaderberoepsgerichte leerweg en gemengde leerweg (beroepsgerichte programma's) en op 21 juni in de andere vormen van onderwijs (schriftelijke examens). Op 25 juni vinden de examens plaats in de vakken die in het tweede tijdvak als aangewezen vakken door het College van Examens worden afgenomen. Welke vakken hiervoor worden aangewezen, wordt in maart 2010 gepubliceerd. Naar verwachting zullen de papieren cse's voor (een deel van) de algemene vakken BB behoren tot de aangewezen vakken.

I.6 Gegevensverzameling via elektronische weg

Ook in 2010 moeten scholen afnamegegevens van de alfabetisch eerste vijf kandidaten (in sommige gevallen tien kandidaten, of alle kandidaten) zenden aan Cito. Voor de verzending van de gegevens zijn de scholen aangewezen op het programma WOLF. Voor meer informatie, zie <http://wolf.cito.nl>.

II. Publicaties van algemeen verbindende voorschriften en mededelingen

II.1 Wetten en Algemene maatregelen van Bestuur

Actuele versies zijn te vinden op **www.overheid.nl**.

- Wet op het voortgezet onderwijs
- Inrichtingsbesluit W.V.O.
- Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.
- Besluit staatsexamens vwo havo mavo 2000
- Wet College voor examens

II.2 Ministeriële regelingen, algemeen

- Regeling gegevenslevering onderwijsnummer VO, VO/B&B-2003/26032 van 13 juni 2003, Gele katern nr. 10 van 25 juni 2003
- Regeling elementcodetabel voortgezet onderwijs (VO), opleidingentabel volwasseneneducatie en vakcodetabel VO en volwasseneneducatie schooljaar 2009-2010, CFI/OND-2009/24695 van 5 juni 2009, Staatscourant 2009, van 30 juni 2009, nr. 118; CFI-Online juni 2009.

II.3 Ministeriële regelingen, examens vwo-havo

Voor examenprogramma's van de vakken met een centraal examen wordt verwezen naar Examenblad.nl (www.examenblad.nl)

II.3.1 Regelingen en voorlichtingspublicaties van toepassing op de (eindexamens volgens de) oude profielen havo en vwo

- Gedifferentieerde afsluiting en doubleren in de tweede fase vwo/havo. VO/BOB 98/52308 , Gele Katern nr. 30C van 16 december 1998.
- Regeling tijdelijke maatregelen profielen vwo/havo (leerlingen 1999, 2000 en 2001). VO/BOB-2000/10201 , Gele Katern nr. 9 van 29 maart 2000.

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

- Aanpassing verlichtingsmaatregelen profielen havo/vwo, VO/BOB/2001/28277 , Gele katern nr.18a van 25 juli 2001.
- Profielen havo/vwo: vakken en deelvakken, VO/BOB/2001/9806 van 9 maart 2001, Gele katern nr. 8 van 21 maart 2001.
- Regeling deeltalen 2002, VO/BOB-2002/16895 , Gele Katern nr. 13 van 29 mei 2002.
- Toelating centraal examen vwo en havo, VO/BOB/2002/12851 , Gele Katern nr. 10 van 17 april 2002.
- Vrijstellingsregeling havo/vwo profiel, VO/BOB/2002/13867 , Gele Katern nr. 12 van 22 mei 2002.
- Vrijstellingsregeling examen oud vwo/havo naar nieuw, VO/BOB/00/48114 , Gele katern nr.30 van 13 december 2000.
- Regeling profielen 2003, VO/BOB/2003/16475 van 15 mei 2003, Gele katern nr. 14 van 28 mei 2003.
- Regeling modellen diploma's v.w.o.-h.a.v.o. profiel VO/BOB/2001/10037 van 9 maart 2001, Gele katern nr. 8 van 21 maart 2001.

NB: zie m.b.t. de uitslagbepaling ook I.2.3.3. van deze Septembermededeling

II.3.2 Regelingen en voorlichtingspublicaties van toepassing op de (eindexamens volgens de) nieuwe profielen (vanaf 1 augustus 2007)

- Regeling vaststelling examenprogramma's v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o. en v.b.o. VO/OK-2007/13731 van 4 juni 2007 (Staatscourant nr. 111 van 13 juni 2007).
- Vrijstellings- en overgangsregeling aanpassing profielen vwo/havo per 1 augustus 2007 van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 10 augustus 2007, VO/OK/2007/18980 (Vrijstellings- en overgangsregeling aanpassing profielen vwo/havo 2007)
- Regeling modellen diploma's v.w.o.-h.a.v.o.-v.m.b.o, kenmerk: VO/OK-2008/51284 datum: 10 juni 2008, gepubliceerd: Staatscourant 2008, nr. 123, maandag 30 juni 2008; CFI-Online 10 juni 2008.

II.4 Ministeriële regelingen, examens vmbo

Voor examenprogramma's wordt verwezen naar:

Examenblad.nl (www.examenblad.nl)

- Overgangsregeling eindexamens mavo en vbo oude stijl, VP/BJA-2002/9058, Gele katern nr. 12 van 22 mei 2002.
- Wijzigingen examenprogramma's voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo), VO/OK-2004/11657 , Gele katern nr. 8b van 28 april 2004. (Nog van belang voor beroepsgerichte vakken in de sector landbouw).
- Regeling examenprogramma's landbouw en landbouw-breed vmbo, 9 september 2004, TRCJZ/2004/5209 (Staatscourant nr. 181 van 22 september 2004).
- Wijziging regeling examenprogramma's landbouw en landbouw-breed vmbo, 9 september 2004, TRCJZ/2004/5210 (Staatscourant nr. 181 van 22 september 2004).
- Regeling vaststelling examenprogramma's v.w.o., h.a.v.o., m.a.v.o. en v.b.o., VO/OK-2007/13731 van 4 juni 2007 (Staatscourant nr. 111 van 13 juni 2007).
- De vmbo bijlage (2) is vervangen bij 'Wijziging van de Regeling examenprogramma's voortgezet onderwijs' (VO/OK-2009/80256) van 1 april 2009 (Staatscourant nr 73 van 17 april 2009, www.cfi.nl , regelingen OCW, april 2009).

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

- Regeling modellen diploma's v.w.o.-h.a.v.o.-v.m.b.o, kenmerk: VO/OK-2008/51284 datum: 10 juni 2008, gepubliceerd: Staatscourant 2008, nr. 123, maandag 30 juni 2008; CFI-Online juni 2008.
- Regeling voorzieningenplanning voortgezet onderwijs, VO/BenB-2008/26204 van 11 juli 2008, gepubliceerd: Staatscourant van 23 juli 2008, nummer 140; Cfi-Online juli 2008.
- Regeling intra- en intersectorale programma's voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo), kenmerk VO/OK-2008/33116 van 11 juli 2008, gepubliceerd: Staatscourant 2008, nr 140, van 23 juli 2008; Cfi-Online juli 2008.

II.5 regelingen en mededelingen van de CEVO/College voor Examens

- Regeling aanwijzing niet c.e.-stof profielen 2008 en 2009', kenmerk CEVO-05.730, datum 12 oktober 2005, Staatscourant van 12 oktober 2005, nr. 198, CFI-Online oktober 2005.
- Aanwijzing exameneenheden centrale examens vmbo-groen examenjaar 2008, 2009 en eventueel 2010, CEVO-07.1038 van 29 mei 2007, Staatscourant van 7 juni 2007, nummer 107.
- Regeling Rooster en toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens van de eindexamens en de staatsexamens vwo, havo en vmbo in 2010, CEVO-08.0941 van 24 juni 2008, Staatscourant van 21 juli 2008, nr. 138; Regelingen OCW op www.cfi.nl juni 2008.
- Mededeling vaststelling syllabi centraal examen vmbo 2010, CEVO-08.1269 van 13 november 2008, Regelingen OCW op www.cfi.nl november 2008.
- Mededeling vaststelling syllabi centraal examen havo en vwo 2010, CEVO-08.1320 van 27 november 2008, Regelingen OCW op www.cfi.nl november 2008.
- Regeling beoordeling centraal examen 2009, CEVO-09.0313 van 31 maart 2009, Staatscourant van woensdag 20 mei 2009, nr. 92; Regelingen OCW op www.cfi.nl maart 2009

Toelichting: Cijfertoekenning vindt plaats door toepassing van door CEVO/College voor Examens vastgestelde omzettingstabellen van score naar cijfer (per vak). Bij verwerking per computer (schooladministratie) is over de (afroedings)algoritmen nadere informatie beschikbaar op www.cito.nl → **voortgezet onderwijs** → **centraal examen** → **normering**.

II.6 toegestane hulpmiddelen bij de centrale examens

In 2010 is op slechts enkele onderdelen sprake van een wijziging in de toegestane hulpmiddelen bij het centraal examen. De wijzigingen hebben alleen betrekking op:

havo/vwo

Tussen oude 'bezemexamens' volgens de programma's oude profielen en de centrale examens volgens de programma's vernieuwde profielen, verschillen de hulpmiddelen alleen bij de wiskundevakken. Dit betreft onder andere de formulekaart die bij de centrale examens volgens de programma's vernieuwde profielen niet is toegestaan

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

De toegestane hulpmiddelen bij het centraal examen 2010 zijn geregeld in de Regeling 'Rooster en toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens van de eindexamens en de staatsexamens vwo, havo en vmbo in 2010'. De Regeling heeft voor de hulpmiddelen bij het centraal examen de volgende specifieke bijlagen:

- bijlage 2A: hulpmiddelen centraal examen vmbo 2010
- bijlage 2B: hulpmiddelen centraal examen havo en vwo 2010

De Regeling en bijlagen zijn te raadplegen via deze Septembermededeling eindexamens 2010 op Examenblad.nl (www.examenblad.nl).

III Mededelingen per schoolsoort en per vak

Als een vak in dit overzicht niet is opgenomen, zijn voor dit vak bij het examen 2010 geen specifieke bijzonderheden te melden.

Betreffende de hulpmiddelen is onder II.6 toegestane hulpmiddelen bij de centrale examens aangegeven waar de overzichten te raadplegen zijn.

III.1 vakmededelingen vwo

III.1.1. Algemeen

In 2010 worden voor het eerst vwo-examens afgenomen volgens de examenprogramma's van 2007, passend op de vernieuwde tweede fase.

Kandidaten die in 2009 zijn afgewezen, kunnen in 2010 het examen afleggen volgens de programma's en regels van de tweede fase, oud programma. Bij een aantal vakken is er een speciaal centraal examen voor deze kandidaten, bij andere vakken krijgen zij hetzelfde examen als de kandidaten in de vernieuwde tweede fase. Bij het rooster voor het centraal examen 2010 is een overzicht opgenomen dat meldt voor welke vakken er een speciaal bezemexamen is (zie ook I.5), en voor welke vakken de bezemkandidaat hetzelfde centraal examen krijgt als de kandidaat in de vernieuwde tweede fase.

Wat is nieuw in de examenprogramma's voor de vernieuwde tweede fase?

Een aantal gedetailleerde richtlijnen in het schoolexamen is komen te vervallen. Het examenprogramma, dat globaal is geformuleerd, bepaalt welke onderdelen van de stof in het schoolexamen moeten worden getoetst. De school mag ook andere onderdelen in het schoolexamen opnemen (bijvoorbeeld de onderdelen die volgens het examenprogramma centraal worden getoetst).

In het examenprogramma is aangegeven welke domeinen of subdomeinen in het centraal examen worden getoetst. Dat ligt daarmee vast tot wordt besloten tot een herziening van het examenprogramma (dus 'tot nader order'; bij economie, wiskunde en de natuurwetenschappelijke vakken is een wijziging van het examenprogramma in voorbereiding. Een wijziging van het examenprogramma kan ook grote gevolgen hebben voor lesmethoden en zal dus tijdig bekend worden gemaakt). In de syllabus wordt geëxpliciteerd hoe de stof voor het centraal examen in het centraal examen wordt getoetst.

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

Waar voorheen bij sommige vakken wisselende (sub)domeinen werden getoetst, is dat in de vernieuwde tweede fase niet meer het geval. Dat betekent echter niet dat van jaar tot jaar het centraal examen bij alle vakken over dezelfde stof gaat. Bij geschiedenis, filosofie, kunst (beeldend/dans/drama/muziek/algemeen) beeldende vormgeving en de klassieke talen kunnen van jaar tot jaar of na een periode van drie à vier jaar binnen de c.e.-domeinen de auteurs, thema's etc. wél wisselen. De syllabus geeft daartoe tijdig de details. De syllabi staan op Examenblad.nl (www.examenblad.nl).

Bij de toegestane hulpmiddelen in de vernieuwde tweede fase is sprake van één wijziging: de formulekaart is bij wiskunde A en wiskunde B niet meer toegestaan.

Zie III.1.2

Wat betekent dit voor de bezemkandidaten?

Voor de meeste vakken is het centraal examen voor de bezemkandidaat identiek aan een centraal examen van kandidaten in de vernieuwde tweede fase. Bijvoorbeeld: een bezemkandidaat die examen aflegt in het vak Frans 1,2 krijgt hetzelfde centraal examen als de kandidaat vernieuwde tweede fase bij Frans. De bezemkandidaat Natuurkunde 1,2 krijgt hetzelfde centraal examen als de kandidaat vernieuwde tweede fase bij Natuurkunde. Hoewel de bezemkandidaat valt onder het oude examenprogramma Natuurkunde 1,2, krijgt hij de centraal-examenstof voorgelegd van het nieuwe examenprogramma Natuurkunde. Dat kan ook, omdat het totale examenprogramma Natuurkunde ten opzichte van het oude Natuurkunde 1,2 nauwelijks nieuwe elementen bevat. Echter: de nieuwe verdeling tussen stof voor het centraal examen en stof voor het schoolexamen kan wél betekenen dat een onderwerp dat in 2007 bij Natuurkunde 1,2 alleen in het schoolexamen zat, nu centraal wordt getoetst (en omgekeerd). Hoewel de syllabi formeel voor bezemkandidaten niet van toepassing zijn, is het daarom wel degelijk zinvol om waar de centrale examens identiek zijn, de syllabi bij de voorbereiding van de kandidaten te betrekken.

Voor enkele vakken krijgt de bezemkandidaat een speciaal bezemexamen. Het gaat hierbij om vakken waarbij het programma in de vernieuwde tweede fase zo sterk is aangepast dat naar redelijkheid van de bezemkandidaat niet gevraagd kan worden zich alsnog op het nieuwe programma voor te bereiden (bijvoorbeeld aardrijkskunde), of om vakken die in de vernieuwde tweede fase niet meer bestaan, zoals de meeste deelvakken. Voor deze vakken is er een afzonderlijk te bestellen centraal examen volgens het oude programma. Als er een afzonderlijk centraal examen is, is de stof voor het centraal examen geheel gelijk aan die in 2009, inclusief eventuele uitsluitingen. De syllabus heeft hier dus geen rol. Alle centrale examens wiskunde A en B hebben een afzonderlijk bezemexamen, waarbij anders dan bij de wiskunde-examens in de vernieuwde tweede fase nog wel de formulekaart is toegestaan.

Een aparte positie heeft hierbij het vak CKV2, met in de "oude" tweede fase een centraal geleverde en niet verplichte schoolexameneindtoets, dat geen centraal examen was. In de vernieuwde tweede fase heeft dit vak onder een de nieuwe naam kunst (algemeen) wel een centraal examen. Bij dit vak kunnen bezemkandidaten als schoolexamen deelnemen aan het centraal examen dat gemaakt is voor de kandidaten in de vernieuwde tweede fase. Zie ook III.1.3.10 en de toelichting: 'kunst (beeldende vormgeving/dans/drama/muziek) en bezemkandidaten vwo ckv2,3 2010' op Examenblad.nl (www.examenblad.nl).

III.1.2 Centrale examens vwo in de vernieuwde tweede fase, mededelingen per vak

vwo	wijzigingen/opmerkingen	syllabi*
Nederlands	zie III.1.2.1	syllabus
Fries		syllabus
Moderne vreemde talen		x
Grieks	zie III.1.2.2	syllabus
Latijn	zie III.1.2.3	syllabus
wiskunde A	zie III.1.2.4	syllabus
wiskunde B	zie III.1.2.4	syllabus
wiskunde C	zie III.1.2.4	syllabus
Natuurkunde		syllabus
Scheikunde		syllabus
biologie		syllabus
aardrijkskunde	zie III.1.2.5	syllabus
geschiedenis	zie III.1.2.6	syllabus
economie		syllabus
m&o	zie III.1.2.7	syllabus
maatschappijwetenschappen	zie III.1.2.8	syllabus
filosofie	zie III.1.2.9	syllabus
kunst #	zie III.1.2.10 en zie I.5.1.2	syllabus
muziek		syllabus
tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving	zie III.1.2.11	syllabus

***in de digitale versie van de Septembermededeling op Examenblad.nl (www.examenblad.nl) kunt u via de link de syllabus openen**
kunst (beeldend/dans/drama/muziek/algemeen)

III.1.2.1 Nederlands

In de *correctievoorschriften* van de centrale examens Nederlands vervalt met ingang van het centraal examen 2010 de afwijkende aftrekregel voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik voor kandidaten die ten hoogste zes jaar in Nederland onderwijs hebben gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is.

In de *vakspecifieke voorschriften* was in 2009 en voorgaande jaren een voorschrift opgenomen m.b.t. de beoordeling voor kandidaten die vallen onder artikel 55 lid 3. Met ingang van het centraal examen 2010 is er slechts één aftrekregel voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik, in het correctievoorschrift vermeld, die voor alle kandidaten geldt.

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

III.1.2.2 *Grieks*

Specificatie examenstof en minimum taaleisen van de centrale examens Griekse taal en literatuur 2010 zijn opgenomen in de syllabus 'Syllabus Grieks vwo'.

Ten opzichte van voorgaande jaren zijn er in 2010 een aantal wijzigingen in het correctievoorschrift van het centraal examen. De wijzigingen worden met voorbeelden in de 'Toelichting correctievoorschrift klassieke talen 2010' beschreven op Examenblad.nl (www.examenblad.nl).

III.1.2.3 *Latijn*

Specificatie examenstof en minimum taaleisen van de centrale examens Latijnse taal en literatuur 2010 zijn opgenomen in de syllabus 'Syllabus Latijn vwo'.

Ten opzichte van voorgaande jaren zijn er in 2010 een aantal wijzigingen in het correctievoorschrift van het centraal examen. De wijzigingen worden met voorbeelden in de 'Toelichting correctievoorschrift klassieke talen 2010' beschreven op Examenblad.nl (www.examenblad.nl).

III.1.2.4 *wiskunde*

Bij de centrale examens wiskunde A, B en C vwo in de vernieuwde tweede fase is de formulekaart niet langer toegestaan.

De tekst van bijlage 3 van de bijbehorende syllabus 2010 wordt opgenomen op bladzijde 2 van het examen. (De tekst van bijlage 4 uit de syllabus vwo wiskunde B 2010, waarin de definities en stellingen zelf staan, wordt niet in het examen opgenomen). Bij wiskunde B vwo is in bijlage 3 o.a. de stelling van Pythagoras vermeld. Ook deze stelling kan een noodzakelijk onderdeel van een bewijs zijn (dit i.t.t. sommige berichten in de wiskunde-pers).

III.1.2.5 *aardrijkskunde*

In de bronnenbijlage kunnen kaarten in kleur zijn opgenomen. De toegestane drukken van de Bos-atlas zijn de 52e en 53e.

III.1.2.6 *geschiedenis*

Voor 2010 geldt dat het centraal examen havo en vwo geschiedenis wordt afgenomen volgens het examenprogramma (tijdelijke afwijking) dat is toegelicht in de syllabus geschiedenis 2010.

Er is een aparte syllabus havo en een aparte syllabus vwo. De syllabus havo wijkt enigszins af van de syllabus vwo.

Onderwerpen geschiedenis havo en vwo voor 2010

- Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam
- Dynamiek en stagnatie in de Republiek

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

Het onderwerp *Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam* wijkt in een aantal opzichten af van de stofomschrijving uit het verleden. Wijzigingen zijn zichtbaar gemaakt in de syllabus.

III.1.2.7 management en organisatie

In de syllabus 2010 voor Management en Organisatie Vwo staat op p. 19: Indeling van het examen. Vanaf 2010 zal het centraal examen anders worden gestructureerd dan in de jaren hiervoor. Het examen bestaat uit open vragen. De vragen zijn verdeeld over:

- één omvangrijke casusopgave
- één kleinere casusopgave
- circa vier kleine opgaven

III.1.2.8 maatschappijwetenschappen

De syllabus voor 2010 kan gemarkeerde wijzigingen bevatten (vergeleken met die van 2009).

III.1.2.9 filosofie

Het onderwerp rede en religie wordt gecontinueerd. De explicitering is verwerkt in een syllabus (voor 2010 is voor het eerst een syllabus verschenen).

III.1.2.10 kunst (beeldende vormgeving/dans/drama/muziek/algemeen)

Vanaf 2009 hebben de vakken kunst (beeldende vormgeving/dans/drama/muziek/algemeen) havo een centraal examen. Dit examen is voor al deze vakken hetzelfde en heeft mede daarom ook een eigen naam gekregen: kunst (algemeen). Kunst (algemeen) kan bovendien ook als vak met uitsluitend een centraal examen worden gekozen.

Het centrale examen kunst (beeldende vormgeving/dans/drama/muziek/algemeen) wordt via de computer afgenomen. Een gedegen voorbereiding is van groot belang. Daarom ontvangen alle scholen met de examenkandidaten kunst (beeldende vormgeving/dans/drama/muziek/algemeen) in december 2009 een informatiepakket met handleidingen en een (voorbeeld)examen.

Bekijk ook de informatiebrochure 'De nieuwe kunstvakken in de vernieuwde tweede fase' op Examenblad.nl (www.examenblad.nl).

Het brede centraal examen van de vakken kunst (beeldend/dans/drama/muziek/algemeen) is door zijn multimediale karakter niet goed maakbaar voor kandidaten met een visuele of auditieve beperking. Scholen kunnen kandidaten melden via het speciale formulier voor examens voor kandidaten met een visuele of auditieve beperking (zie ook de toelichting van de IB-Groep/Examendiensten bij het formulier voor bestelling examens). Aan de school wordt dan een gecommiteerde van de staatsexamencommissie toegewezen die samen met de eigen docent een vervangend mondeling examen maakt.

De school kan overwegen of het haalbaar en gewenst is om een kandidaat met een visuele of auditieve beperking in plaats van kunst (beeldend/dans/drama/muziek/algemeen) examen af te laten leggen in één van

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

de 'oude' kunstvakken. Zie ook de brochure over de nieuwe kunstvakken op Examenblad.nl

NB: Het centraal examen kunst (algemeen) mag als schoolexamen voor bezemkandidaten CKV2 gebruikt worden.

III.1.2.11 tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving

De specificatie voor het centraal schriftelijk examen tekenen, handvaardigheid en textiele vormgeving is opgenomen in de aangepaste 'Syllabus beeldende vakken VWO' op examenblad.nl (www.examenblad.nl). De specificatie bevat de probleemstellingen, de onderwerpen en de bijbehorende exameneisen voor 2010. Het document 'Generieke teksten en specifieke teksten cse 2010 vwo' kan gebruikt worden om het thema voor het cse 2010 te bestuderen. In dit document wordt verwezen naar de weblog www.watvanverkomt-2010.blogspot.com/ waarin afbeeldingen per besproken context zijn opgenomen. Vanaf het centraal examen 2009 staan de opgaven van het centraal praktisch examen gepubliceerd op Examenblad.nl (**www.examenblad.nl**).

III.1.3 Centrale examens voor vwo bezemkandidaten

Waar het centraal examen voor bezemkandidaten gelijk is aan het centraal examen in de vernieuwde tweede fase (d.w.z. er is geen afzonderlijk bezemexamen), zijn de syllabi en de opmerkingen daarbij, zie III.1.2, ook voor de bezemkandidaten van belang.

III.1.3.1 Nederlands

CE overeenkomstig het nieuwe examenvak in de vernieuwde tweede fase.

III.1.3.2 moderne vreemde talen

CE overeenkomstig het nieuwe examenvak in de vernieuwde tweede fase.

III.1.3.3 Latijn en Grieks

CE overeenkomstig het nieuwe examenvak in de vernieuwde tweede fase.

III.1.3.4 geschiedenis

CE overeenkomstig het nieuwe examenvak in de vernieuwde tweede fase. Voor 2010 geldt dat het centraal examen havo geschiedenis wordt afgenomen volgens het examenprogramma (tijdelijke afwijking) dat is toegelicht in de syllabus vwo geschiedenis 2010.

III.1.3.5 aardrijkskunde

Afzonderlijk centraal examen volgens het oude programma. De toegestane drukken van de Bos-atlas zijn de 52e en 53e. Voor dit specifieke bezemexamen is de stofinhoud (inclusief eventuele uitsluitingen) identiek aan het centraal examen 2009.

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

III.1.3.6 wiskunde

wiskunde A1, wiskunde A1,2, Wiskunde B1, wiskunde B1,2

Deze vakken hebben een afzonderlijk bezemexamen volgens het oude programma.

Anders dan in de vernieuwde tweede fase is de formulekaart als hulpmiddel bij het bezemexamen wél toegestaan. Voor deze specifieke bezemexamens zijn de stofinhouden (inclusief eventuele uitsluitingen) identiek aan het centraal examen 2009.

III.1.3.7 natuurkunde

natuurkunde 1

Dit vak heeft een afzonderlijk bezemexamen volgens het oude programma.

Voor dit specifieke bezemexamen is de stofinhoud (inclusief eventuele uitsluitingen) identiek aan het centraal examen 2009.

natuurkunde 1,2

Dit vak heeft hetzelfde centraal examen als Natuurkunde in de vernieuwde tweede fase.

Dat betekent, dat de centraal getoetste onderdelen kunnen afwijken van de centraal getoetste onderdelen in 2009. Zie de syllabus voor de vernieuwde tweede fase.

III.1.3.8 scheikunde

scheikunde 1

Dit vak heeft een afzonderlijk bezemexamen volgens het oude programma.

Voor dit specifieke bezemexamen is de stofinhoud (inclusief eventuele uitsluitingen) identiek aan het centraal examen 2009.

scheikunde 1,2

CE overeenkomstig het nieuwe examenvak in de vernieuwde tweede fase. Dat betekent, dat de centraal getoetste onderdelen kunnen afwijken van de centraal getoetste onderdelen in 2009. Zie de syllabus voor de vernieuwde tweede fase.

III.1.3.9 biologie 1,2

CE overeenkomstig het nieuwe examenvak in de vernieuwde tweede fase.

III.1.3.10 economie

economie 1

Dit vak heeft een afzonderlijk bezemexamen volgens het oude programma

Voor dit specifieke bezemexamen is de stofinhoud (inclusief eventuele uitsluitingen) identiek aan het centraal examen 2009.

Het centraal examen economie 1 (2009 en bezem 2010) heeft betrekking op de eindtermen van de domeinen B tot en met Q (economie 1: met uitzondering van

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

domein O) in combinatie met de vaardigheden uit domein A met uitzondering van die onderdelen die zich naar hun aard niet lenen voor centrale examinering, waaronder vaardigheden die uitdrukkelijk een computer als werkstation vereisen.

Geen vragen worden gesteld over:

- Domein D, Nederlandse betalingsbalans (14, 16-18; 15 behoort niet tot het programma van Economie1)
- Domein P, Sociale zekerheid (77-83)

economie 1,2

CE overeenkomstig het nieuwe examenvak in de vernieuwde tweede fase.

III.1.3.11 maatschappijleer

CE overeenkomstig maatschappijwetenschappen in de vernieuwde tweede fase

III.1.3.12 management en organisatie

CE overeenkomstig het nieuwe examenvak in de vernieuwde tweede fase.

In het Centraal Examen voor Management en Organisatie vwo 2010 worden voor het eerst onderwerpen getoetst, die lange tijd uitgesloten waren van centrale examinering. Deze onderwerpen hebben vooral betrekking op het beleid van niet-commerciële organisaties.

In de syllabus 2010 voor Management en Organisatie Vwo staat op p. 19: Indeling van het examen Vanaf 2010 zal het centraal examen anders worden gestructureerd dan in de jaren hiervoor.

Het examen bestaat uit open vragen. De vragen zijn verdeeld over:

- één omvangrijke casusopgave
- één kleinere casusopgave
- circa vier kleine opgaven

III.1.3.13 filosofie

CE overeenkomstig het nieuwe examenvak in de vernieuwde tweede fase.

III.1.3.14 CKV2 en CKV3

Vanaf 2010 heeft het vak kunst (algemeen) een centraal examen. Het centraal examen kunst (algemeen) mag als schoolexamen voor bezemkandidaten CKV2 gebruikt worden. Zie de toelichting 'Kunst (beeldende vormgeving/dans/drama/muziek) en bezemkandidaten vwo ckv2,3 2010' op Examenblad.nl (www.examenblad.nl).

Het examen kent een extra zitting, zie I.5.1.2

III.1.3.15 *muziek*

CE overeenkomstig muziek in de vernieuwde tweede fase.

III.1.3.16 *tekenen, handenarbeid, textiele werkvormen*

CE overeenkomstig tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving in de vernieuwde tweede fase.

III.2 Vakmededelingen havo
III.2.1. Algemeen

In 2010 worden voor de tweede keer havo-examens afgenomen volgens de examenprogramma's van 2007, passend op de vernieuwde tweede fase op zowel de dagscholen als bij het volwassenenonderwijs (VAVO).

Kandidaten die 2010 het examen afleggen volgens de programma's en regels van de tweede fase, oud programma ronden hun examen af middels een staatsexamen en zullen (na aanmelding vóór 1 januari 2010) van IB-groep/Examendiensten de informatie rondom dit examen ontvangen.

III.2.2 centrale examens havo in de vernieuwde tweede fase, mededelingen per vak

havo	wijzigingen/opmerkingen	syllabi*
Nederlands	zie III.2.2.1	syllabus
Fries		syllabus
Moderne vreemde talen		syllabus
wiskunde A		syllabus
wiskunde B		syllabus
Natuurkunde		syllabus
Scheikunde		syllabus
biologie		syllabus
aardrijkskunde	zie III.2.2.2	syllabus
geschiedenis	zie III.2.2.3	syllabus
economie		syllabus
m&o		syllabus
maatschappijwetenschappen	zie III.2.2.4	syllabus
filosofie	zie III.2.2.5	syllabus
kunst #	zie III.2.2.6 en zie I.5.1.2	syllabus
muziek		syllabus
tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving	zie III.2.2.7	syllabus

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

**in de digitale versie van de Septembermededeling op Examenblad.nl
(www.examenblad.nl) kunt u via de link de syllabus openen
kunst (beeldend/dans/drama/muziek/algemeen)*

III.2.2.1 Nederlands

In de correctievoorschriften van de centrale examens Nederlands vervalt met ingang van het centraal examen 2010 de afwijkende aftrekregel voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik voor kandidaten die ten hoogste zes jaar in Nederland onderwijs hebben gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is.

In de vakspecifieke voorschriften was in 2009 en voorgaande jaren een voorschrift opgenomen m.b.t. de beoordeling voor kandidaten die vallen onder artikel 55 lid 3. Met ingang van het centraal examen 2010 is er slechts één aftrekregel voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik, in het correctievoorschrift vermeld, die voor alle kandidaten geldt.

III.2.2.2 aardrijkskunde

In de bronnenbijlage kunnen kaarten in kleur zijn opgenomen.
De toegestane drukken van de Bos-atlas zijn de 52e en 53e.

III.2.2.3 geschiedenis

Voor 2010 geldt dat het centraal examen havo en vwo geschiedenis wordt afgenomen volgens het examenprogramma (tijdelijke afwijking) dat is toegelicht in de syllabus geschiedenis 2010.

Er is een aparte syllabus havo en een aparte syllabus vwo. De syllabus havo wijkt enigszins af van de syllabus vwo.

Onderwerpen geschiedenis havo en vwo voor 2010:

- Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam
- Dynamiek en stagnatie in de Republiek

Het onderwerp *Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam* wijkt in een aantal opzichten af van de stofomschrijving uit het verleden. Wijzigingen zijn zichtbaar gemaakt in de syllabus.

III.2.2.4 maatschappijwetenschappen

De syllabus voor 2010 kan gemarkeerde wijzigingen bevatten (vergeleken met die van 2009).

III.2.2.5 filosofie

Het onderwerp Utopie wordt gecontinueerd. De explicitering is verwerkt in een syllabus.

III.2.2.6 kunst (beeldende vormgeving/dans/drama/muziek/algemeen)

Vanaf 2009 hebben de vakken kunst (beeldende vormgeving/dans/drama/muziek/algemeen) havo een centraal examen. Dit examen is voor al deze vakken hetzelfde en heeft mede daarom ook een eigen naam gekregen:

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

kunst (algemeen). Kunst (algemeen) kan bovendien ook als vak met uitsluitend een centraal examen worden gekozen.

Het centrale examen kunst (beeldende vormgeving/dans/drama/muziek/algemeen) wordt via de computer afgenomen. Een gedegen voorbereiding is van groot belang. Daarom ontvangen alle scholen met de examenkandidaten kunst (beeldende vormgeving/dans/drama/muziek/algemeen) in december 2009 een informatiepakket met handleidingen en een (voorbeeld)examen.

Bekijk ook de informatiebrochure 'De nieuwe kunstvakken in de vernieuwde tweede fase' op Examenblad.nl (www.examenblad.nl).

Het brede centraal examen van de vakken kunst (beeldend/dans/drama/muziek/algemeen) is door zijn multimediale karakter niet goed maakbaar voor kandidaten met een visuele of auditieve beperking. Scholen kunnen kandidaten melden via het speciale formulier voor examens voor kandidaten met een visuele of auditieve beperking (zie ook de toelichting van de IB-Groep/Examendiensten bij het formulier voor bestelling examens). Aan de school wordt dan een gecommiteerde van de staatsexamencommissie toegewezen die samen met de eigen docent een vervangend mondeling examen maakt.

De school kan overwegen of het haalbaar en gewenst is om een kandidaat met een visuele of auditieve beperking in plaats van kunst (beeldend/dans/drama/muziek/algemeen) examen af te laten leggen in één van de 'oude' kunstvakken. Zie ook de brochure over de nieuwe kunstvakken op Examenblad.nl

III.2.2.7 *tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving*

Het centraal examen heeft betrekking op de periode van het romaans tot heden, met nadruk op de periode vanaf 1800. Beeldende kunst, architectuur en vormgeving vanaf het neo-classicisme in de 19de eeuw tot heden komen derhalve in het examen aan de orde. In het examen 2010 zal uit de periode van vóór 1800 aandacht worden besteed aan de barok. Het centraal examen 2010 gaat over dynamiek en (de suggestie van) beweging zoals schilders, beeldhouwers en vormgevers die in hun werk probeerden te bereiken. Ook architecten streven soms naar dynamiek in hun gebouwen.

III.3 Vmbo algemene vakken

III.3.1 algemene opmerkingen

Het examenjaar 2010 is het derde jaar waarin wordt gewerkt met globale examenprogramma's *) en syllabi.

Van de examenprogramma's wordt jaarlijks een vast gedeelte centraal geëxamineerd worden. Dat c.e.-deel is nader toegelicht in de syllabus, waardoor docenten hun leerlingen op het centraal examen kunnen voorbereiden.

Examenprogramma's en syllabi zijn per examenjaar en vak te raadplegen op Examenblad.nl (www.examenblad.nl).

*) zie ook 1.2.1

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

III.3.2 leeswijzer globale examenprogramma's

Het is gebleken dat de lay-out van de globale examenprogramma's onduidelijkheid kan creëren over wat wel en niet tot de centraal examenstof behoort. Zie voor uitleg de leeswijzer globale examenprogramma's in de Septembermededeling op Examenblad.nl (www.examenblad.nl).

III.3.3 mededelingen per vak

algemene vakken vmbo	vakspecifieke informatie *	syllabi*
Nederlands	info Ne ce 2010	syllabus
Frans	info Fa ce 2010	syllabus
Duits	info Du ce 2010	syllabus
Engels	info En ce 2010	syllabus
Spaans, Turks, Arabisch	info Sp Tu Ar ce 2010	syllabus
Fries	info Fr ce 2010	syllabus
maatschappijleer II	info ma2 ce 2010	syllabus
wiskunde	info wi ce 2010	syllabus
natuur- en scheikunde I	info nask1 ce 2010	syllabus
natuur- en scheikunde II	info nask2 ce 2010	syllabus
biologie	info bi ce 2010	syllabus
aardrijkskunde	info ak ce 2010	syllabus
geschiedenis	info gs ce 2010	syllabus
economie	info ec ce 2010	syllabus
beeldende vorming	info beeldend ce 2010	syllabus
muziek	info muziek ce 2010	syllabus
dans, drama	info dans drama ce 2010	syllabus

* In de digitale versie van de Septembermededeling op Examenblad.nl (www.examenblad.nl) kunt u de vakspecifieke informatie en de syllabus openen door op de link te klikken.

III.4 Mededelingen centrale examens beroepsgericht

III.4.1 Algemene opmerkingen

Algemene opmerkingen

In deze paragraaf worden de termen 'praktijkexamen' en 'cspe' als synoniemen gebruikt.

De paragrafen III.4.2 t/m III.4.6 bevatten informatie die relevant is voor alle beroepsgerichte vakken *).

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

In het bijzonder wordt de directeur en de examensecretaris gewezen op de aangescherpte Instructie voor de Examinator (III.4.3). Per beroepsgericht vak is de specifieke informatie opgenomen paragraaf III.5.

*) *Inclusief techniek-breed, ict-route, technologie in de GL, intersectoraal en sdv (sport, dienstverlening en veiligheid), zie ook I.2.*

III.4.2 Aanlevering van cspe's

Op drie tijdstippen ontvangt de school een zending met (papieren en/of digitale) examendocumenten.

- A. 10 februari: Cito-zending nr. 1 cspe's
- B. in de week van 8 maart: IB-Groep-zending cspe's
- C. 17 maart: Cito-zending nr. 2 cspe's

Zie ook het tijdschema van werkzaamheden (Septembermededeling hoofdstuk IV)

A: Cito-zending nr. 1 (10 februari 2010) is bestemd voor de examinerator die de inhoud kortsluit met de examensecretaris.

Als deze zending op 15 februari 2010 nog niet is ontvangen, dient de examensecretaris onverwijld contact op te nemen met Cito, Bedrijfsbureau VO, Postbus 1034, 6801 MG Arnhem, e-mail: vo.bedrijfsbureau@cito.nl.

Per cspe bevat Cito-zending nr. 1 twee exemplaren van de volgende examendocumenten:

- examenopgaven
- evt. bijlagen
- evt. uitwerkbladen
- instructie voor de examinerator
- evt. bijzondere materialen (zoals A1- en A3-tekeningen)
- een cd-rom met de nieuwe versie (netwerkversie!) van het computerprogramma MiniTester en een aantal voorbeelden van digitale minitoetsen, zie ook III.4.5
- een handleiding voor MiniTester.

Aan de hand van de inhoud van dit pakket kunnen examinerator en examensecretaris de organisatie van het cspe tot in detail afstemmen.

B: De zending vanuit IB-Groep/Examendiensten (in de week van 8 maart 2010) bevat de papieren examendocumenten voor de kandidaten. Deze zending bevat enveloppen met in leerlingenaantal:

- examenopgaven
- evt. bijlagen
- evt. uitwerkbladen
- evt. bijzondere materialen (zoals A1- en A3-tekeningen)

Bij problemen gelieve de examensecretaris direct contact op te nemen met de IB-Groep, afdeling Examendiensten in Groningen, tel: 050-5998933 of e-mail: examens@ib-groep.nl).

C: Cito-zending nr. 2 (17 maart 2010) bevat:

- een of meer cd-roms met de bestanden bij alle cspe's
dit zijn de digitale bestanden bij de praktische opdrachten, de bestanden ten behoeve van de digitale minitoetsen en de printbare PDF-bestanden van de minitoetsen, zie ook III.4.5
- een handleiding voor het ICT-gebruik, zie ook III.4.4

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

- per cspe: twee (papieren) exemplaren van het correctievoorschrift.
In een separate zending worden de wachtwoorden toegezonden.
Indien deze zending op 22 maart 2010 nog niet ontvangen is, dient de examensecretaris onverwijld contact op te nemen met Cito, Bedrijfsbureau CE, Postbus 1034, 6801 MG Arnhem, e-mail: vo.bedrijfsbureau@cito.nl.
Voor anderen dan de examensecretaris en de desbetreffende examinatoren blijven de examendocumenten geheim. Bij digitale examendocumenten kan de systeembeheerder hierop een uitzondering vormen. Deze moet zowel het programma voor afname van de minitoetsen als de ICT-toepassingen bij de cspe's tijdig voor aanvang van de examens installeren en uittesten.

III.4.3 Richtlijnen bij de praktijkexamens

De instructie voor de examinerator bevat richtlijnen voor onder meer geheimhouding, voorbereiding, afname, beoordeling en herkansing van de praktijkexamens. Ten opzichte van 2009 zijn de richtlijnen aanmerkelijk aangescherpt. De reden schuilt in een onderzoek dat in opdracht van de Inspectie van het Onderwijs is verricht.

[\(\[http://www.onderwijsinspectie.nl/nl/home/naslag/Alle_publicaties/praktijkberoepsgerichte-examens-vmbo\]\(http://www.onderwijsinspectie.nl/nl/home/naslag/Alle_publicaties/praktijkberoepsgerichte-examens-vmbo\)\)](http://www.onderwijsinspectie.nl/nl/home/naslag/Alle_publicaties/praktijkberoepsgerichte-examens-vmbo).

Uit het onderzoek komt naar voren dat niet alle examinatoren zich houden aan alle voorgeschreven richtlijnen. In gevallen waar dat niet zo is, is het belangrijkste knelpunt dat de examinatoren zich vooral als docent gedragen, en niet als examinerator. Inspectie concludeert dat de afname van het cspe moet verbeteren. Daarnaast is tijdens de examenperiode van 2009 gebleken dat het noodzakelijk is de richtlijnen met betrekking tot de geheimhouding te expliciteren (zie ook I.2) .

In het document 'Instructie voor de Examinerator cspe's 2010.pdf' kunt u zien hoe de Instructie voor de Examinerator voor alle beroepsgerichte vakken is aangescherpt. In de digitale versie van de Septembermededeling op Examenblad.nl is dit document door op de link te klikken.

III.4.4 Overzicht onderdelen en ICT in de praktijkexamens

Van ieder praktijkexamen 2010 is vanaf 1 december 2009 een overzicht beschikbaar waarin per onderdeel de tijdsduur, de toegestane hulpmiddelen en de plaats van de minitoetsen is vermeld.

Bovendien is het ICT-gebruik bij de praktijkexamens in dit overzicht opgenomen. Dit overzicht kunt u openen door te klikken op de link in de digitale versie van de Septembermededeling.

III.4.5 Afname minitoetsen praktijkexamens

De minitoetsen bij de beroepsgerichte examens worden afgenomen met het speciale computerprogramma voor de minitoetsen, MiniTester geheten. Scholen ontvangen bij de eerste zending praktijkexamens van Cito (10 februari 2010, zie III.4.2) een cd-rom met MiniTester inclusief een aantal voorbeelden van minitoetsen.

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

Welke voorbeeldminitoetsen per vak worden geleverd staat in het 'Overzicht onderdelen en ICT in de praktijkexamens' (zie III.4.4).

Scholen wordt geadviseerd om *MiniTester* tijdig uit te testen, bijvoorbeeld door de voorbeelden van de minitoetsen bij leerlingen af te nemen. 17 maart 2010 (tweede zending van Cito zie III.4.2) ontvangen scholen de minitoetsen cspe BB, KB en GL 2010.

Scholen kunnen in 2010 nog gebruik maken van papieren minitoetsen. Hiervoor ontvangen scholen in maart 2010 (bij zending C, van Cito, zie III.4.2) een cd-rom met printbare PDF-bestanden.

III.4.6 Cspe GL

Bij het cspe GL worden de volgende groepen van verwante vakken onderscheiden:

groep 1 Bouw	groep 2 MEI	groep 3 Z&W
timmeren	metaaltechniek	verzorging
mettelen	elektrotechniek	uiterlijke verzorging
schilderen	installatietechniek	zorg-en-welzijn-breed
fijnhoutbewerken	metalektro	
bouw-breed	instalektro	
	techniek-breed	

groep 4 HAV	groep 5 Consumptief	groep 6 ITI
administratie	horeca	ict-route
handel en verkoop	bakken	technologie in de GL
mode en commercie	consumptief-breed	intersectoraal
handel en Administratie		

Voor de vakken binnen de groep is er één identiek cspe.

Voor grafimedia GL wordt ook een cspe aangeboden.

Voor voertuigentechniek GL, transport en logistiek GL en de beroepsgerichte vakken in de sector Landbouw worden cse's GL aangeboden.

Herkansen van het cspe GL: anders dan bij BB en KB!

Voor wat betreft het herkansen geldt artikel 51 van het Eindexamenbesluit.

Daarin staat dat een kandidaat in GL/TL het recht heeft om het centraal examen in één vak te herkansen. Dat verandert niet door de invoering van het cspe GL. Concreet betekent dit dat een GL-kandidaat kan kiezen tussen herkansen van óf het cse GL/TL van een algemeen vak óf het cspe GL.

Daarmee verschilt de herkansingsregeling in GL met BB en KB (waar de leerling zijn herkansingsrecht kan uitoefenen op zowel het cspe en daarnaast op het c.e. van de algemene vakken).

Voor wat betreft de organisatie van de herkansing betekent dit een aandachtspunt voor de school:

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

Een GL-er zal dus eerst de uitslag moeten afwachten alvorens hij besluit in welk vak hij gaat herkansen. In 2010 kan de uitslag worden vastgesteld op 16 juni. De school heeft dan nog één week voor de afname van het cspe GL bij herkansers.

III.5 Informatie per beroepsgericht programma

sector techniek	vakspecifieke informatie *	syllabi *
bouwtechniek-timmeren	info BTt ce 2010	syllabus
bouwtechniek-metselen	info BTm ce 2010	syllabus
bouwtechniek-schilderen	info BTs ce 2010	syllabus
bouwtechniek-fijnhoutbewerken	info BTf ce 2010	syllabus
bouw-breed	info Bbr ce 2010	syllabus
elektrotechniek	info ET ce 2010	syllabus
installatietechniek	info IT ce 2010	syllabus
metaaltechniek	info MT ce 2010	syllabus
metalektr	info ME ce 2010	syllabus
instalektr	info IE ce 2010	syllabus
grafimedia	info Gm ce 2010	syllabus
transport en logistiek	info T&L ce 2010	syllabus
voertuigetechniek	info VT ce 2009	syllabus

sector zorg en welzijn	vakspecifieke informatie *	syllabi *
uiterlijke verzorging	info UV ce 2010	syllabus
verzorging	info VZ ce 2010	syllabus
zorg-en-welzijn-breed	info ZWbr ce 2010	syllabus

sector economie	vakspecifieke informatie *	syllabi *
administratie	info AD ce 2010	syllabus
handel en verkoop	info HV ce 2010	syllabus
mode en commercie	info MC ce 2010	syllabus
handel en administratie	info HA ce 2009	syllabus
consumptief-horeca	info COhor ce 2010	syllabus
consumptief-bakken	info CObak ce 2010	syllabus
consumptief-breed	info CObr ce 2010	syllabus

sector landbouw	vakspecifieke informatie *	syllabi *
landbouw en landbouw-breed	info LN ce 2010	x

nieuwe beroepsgerichte vakken	vakspecifieke informatie *	syllabi *
ict-route	info ict-route ce 2010	syllabus
intersectoraal	info intersectoraal route ce 2010	syllabus
techniek-breed	info tn-breed ce 2010	syllabus
technologie in de GL	info technoGL ce 2010	syllabus
sport, dienstverl en veiligh	info sdv ce 2010	syllabus

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

*** In de digitale versie van de Septembermededeling op Examenblad.nl (www.examenblad.nl) kunt u de vakspecifieke informatie en de syllabus openen door op de link te klikken.**

III.6 Contactadressen bij de examens vmbo

- bij vermoede onvolkomenheden in opgaven en correctievoorschriften: CvE-Examenlijn (voorheen CEVO-Examenlijn) (III.6.1)
- problemen met installatie en/of werking software bij de afname van examens (Ict-examenhelpdesk) (III.6.2)

III.6.1 Examenlijn College voor Examens

Bij vermoede onvolkomenheden in examenopgave of correctievoorschrift
Postbus 315, 3500 AH Utrecht
tel.: 030-2843055
e-mail: examen@cve.nl

III.6.2 10.5 Ict-examenhelpdesk

Er is een ICT-examenhelpdesk ingericht voor problemen m.b.t. de installatie en de werking van de software die bij de examenafnames ingezet wordt.
Informatie over de bereikbaarheid en openingstijden van deze helpdesk vindt u op compex.cito.nl (Ict-examenhelpdesk).

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

IV Tijdschema van werkzaamheden voor de eindexamens vwo, havo, vmbo, 2009/2010

2009/2010, maand	voor wie	gebeurtenis
september	alle scholen	Ontvangst van de formulieren opgave aantal examenkandidaten 2010 vwo, havo en vmbo
november	alle scholen	Ontvangst van de brochure "diploma's en andere waardepapieren"
voor 1 oktober	alle scholen	Aan de inspectie zenden: het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting
voor 15 oktober	vwo-scholen met cpe beeldende vakken	Opsturen van het formulier opgave aantal examenkandidaten vwo 2010 indien tevens kandidaten worden opgegeven voor het centraal praktisch examen in een van de beeldende vakken
voor 1 november	alle scholen	Opsturen van de formulieren opgave aantal examenkandidaten 2010 aan IB-Groep, Examendiensten, het origineel van de formulieren vwo, havo en vmbo
Nov/dec	alle scholen	Ontvangst van de terugmeldingsformulieren
3 december 2009	vwo-scholen met cpe beeldende vakken	Ontvangst opgaven cpe vwo per aangetekende post
10 februari 2010	vmbo BB, KB en GL	Ontvangst zending A voor de cspe's (1 ^e vanuit Cito) en de 2009-netwerkversie van minitester om deze tijdig te kunnen testen (zie III.4.2.)
wo 3 maart 2010	vmbo GL en TL	ontvangst cpe beeldende vakken vmbo per aangetekende post
maart	alle scholen	De scholen ontvangen de poolingbrieven 2 ^e correctie van de IB-groep
maart	alle scholen	Maartmededeling over organisatorische zaken, met o.m. de "aangewezen vakken" en het rooster van het 2 ^e tijdvak
ma 8, di 9 of wo 10 maart	vmbo BB en KB	Ontvangst zending B voor de cspe's, vanuit de IB-Groep, Examendiensten (pakketten met de opgaven voor de kandidaten) (zie III 4.2)
wo 17 maart	vmbo BB, KB en GL	Ontvangst zending C voor de cspe's (2 ^e vanuit Cito) (zie III.4.2.) De wachtwoorden worden separaat toegezonden.
ma 22 maart	vmbo GL en TL	Start cpe beeldende vakken
voor vr 19 maart	alle scholen	Ontvangst van Cito van: - instructie voor het verzamelen van de afnamegegevens t.b.v. de normering waarin opgenomen informatie over de Cito-verwerking in 2010 - cd-rom met het programma WOLF voor het verstrekken van afnamegegevens
ma 5 april	vmbo BB, KB en GL	Aanvang cspe BB, KB en GL
21, 22 of 23 april	alle scholen	Ontvangst van de pakketten met examenopgaven voor het centraal schriftelijk examen in het eerste tijdvak <i>N.B. De pakketten moeten direct door de school in ontvangst worden genomen, gecontroleerd en veilig opgeborgen</i>

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

di 11 mei	vmbo, havo en vwo	Bij de IB-Groep zo spoedig mogelijk na vaststelling van de resultaten van de schoolexamens melden (registreren in BRON), doch uiterlijk 3 dagen voor het begin van het centraal examen. Dit betreft alle schoolexamencijfers, ook cijfers die u wellicht uiteindelijk bij de uitslagbepaling wil betrekken zoals bijvoorbeeld Frans 1 in plaats van Frans 1,2. Dit geschiedt door middel van het Onderwijsnummer via de beveiligde site van de IB-Groep (www.ib-groep.nl). De IB-Groep heeft voor de scholen het stappenplan voor de gegevensuitwisseling beschikbaar gesteld op www.ib-groep.nl en zal met gedetailleerdere informatie hierover aansluiten bij de Maartmededeling 2010
di 11 of wo 12 mei	alle scholen	Ontvangst per niet-aangetekende post van de erratumbladen op de opgaven voor het eerste tijdvak centrale examens
vr 14 mei	vmbo	Einddatum cpe beeldende vakken
ma 17 mei	alle scholen	Aanvang centraal schriftelijk examen
26 mei	vmbo BB, KB en GL	Uiterste datum inzenden afnamegegevens via WOLF aan Cito: - cspe (BB, KB en GL) - cse beroepsgericht (GL) Tevens uiterste datum voor "Dataretour naar Cito" van de scores via het programma MiniTester
28 mei	alle scholen	Uiterste datum inzenden afnamegegevens via WOLF aan Cito: - examens algemene vakken vmbo, alle vakken havo/vwo die zijn afgenomen in de periode t/m 21 mei - cpe beeldende vakken
Vr 4 juni	Vmbo BB, KB en GL	Einddatum eerste tijdvak cspe
Vr 4 juni	vmbo BB, KB en GL	Uiterste datum voor opmerkingen over de centrale examens beroepsgerichte programma's in verband met de normering door het CvE in het eerste tijdvak
ma 7 juni	alle scholen	Uiterste datum inzenden afnamegegevens via WOLF aan Cito: - examens algemene vakken vmbo, alle vakken havo/vwo die zijn afgenomen na 21 mei Tevens uiterste datum voor "Dataretour naar Cito" van de scores via het programma ExamenTester
wo 9 juni	vmbo BB, KB en GL	Bekendmaking normering 1 ^e tijdvak beroepsgerichte programma's vmbo om 08.00 uur op www.examenblad.nl en www.cito.nl
wo 9 juni	vmbo BB, KB	Begin van het tweede tijdvak voor de cspe BB, KB
wo 9 juni	alle scholen	Uiterste datum voor inzenden opmerkingen over de centrale examens algemene vakken in verband met de normering door het CvE in het eerste tijdvak.
ma 7, di 8 of wo 9 juni	alle scholen	Ontvangst van de pakketten met examenopgaven voor het centraal examen tweede tijdvak.
di 8 of wo 9 juni	alle scholen	Ontvangst van de erratumbladen opgaven voor het tweede tijdvak.
wo 16 juni	vmbo-scholen	Bekendmaking normering 1e tijdvak algemene vakken vmbo, om 08.00 uur
wo 16 juni	vmbo scholen GL	Begin van het tweede tijdvak voor de cspe GL
do 17 juni	vwo-havo scholen	Bekendmaking normering 1e tijdvak vwo en havo, om 08.00 u.

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

ma 21 juni voor 12.00 uur	alle scholen	<p>Aan de IB-Groep doorgeven (registreren in BROn) welke kandidaten deelnemen aan het tweede tijdvak, Dit geschiedt door middel van het Onderwijsnummer via de beveiligde site van de IB-Groep (www.ib-groep.nl).</p> <p>Hierbij kunnen de volgende zaken aan de orde zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kandidaten die aan de herkansing deelnemen, met vermelding van het vak waarin examen wordt afgelegd; - kandidaten die bij een of meer zittingen van het eerste tijdvak verhinderd waren aanwezig te zijn en in de gelegenheid worden gesteld in het tweede tijdvak hun examen voort te zetten of te voltooien; - de cijfers van het alsnog voltooide s.e. van alle kandidaten die het s.e. niet hebben kunnen voltooien voor het eerste tijdvak.
ma 21 juni voor 17.00 uur	scholen met een kandidaat in een aangewezen vak	<p>Uiterste datum voor aanmelding aan IB-Groep, Examendiensten van de kandidaten voor het tweede tijdvak in een van de aangewezen vakken (tweede tijdvak afgenomen door het College voor Examens).</p> <p>NB: De aanmelding geschiedt m.b.v. een aparte aanmeldapplicatie. De school moet deze kandidaten ook registreren bij BROn (zie 21 juni voor 12.00 uur).</p> <p>Toelichting: de school moet de kandidaten die deelnemen aan een aangewezen vak in het 2e tijdvak en/of deelnemen aan het derde tijdvak registreren in BROn, mede t.b.v. eventuele Inspectiecontrole. De separate aanmelding bij Examendiensten is voor de afname van het centraal examen door het College voor Examens.</p>
ma 21, di 22, wo 23 juni	alle scholen	Tweede tijdvak, cse algemene vakken, voor de vakken waarbij dit op school wordt afgenomen
wo 23 juni	vmbo BB, KB en GL	Einddatum tweede tijdvak cspe
vr 25 juni	scholen met een kandidaat in een aangewezen vak	Aangewezen vakken: tweede tijdvak afgenomen door het College voor Examens (CvE)
vr 25 juni	alle scholen	<p>Uiterste datum voor inzenden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aan Cito: afnamegegevens tweede tijdvak via WOLF - bij het CvE: opmerkingen over de centrale examens 2^e tijdvak in verband met de normering door het CvE <p>Tevens uiterste datum voor "Dataretour naar Cito" van de scores via Minitester en/of ExamenTester</p>
wo 30 juni	alle scholen	08.00 uur Bekendmaking normering tweede tijdvak
wo 30 juni	alle scholen	Publicatie uitslagen 2 ^e tijdvak aangewezen vakken
vr 2 juli	alle scholen	<p>Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de definitieve uitslag na deelname aan het 1e tijdvak, doch uiterlijk 2 weken nadat de uitslag van het desbetreffende examen is vastgesteld, stuurt het bevoegd gezag de examengegevens elektronisch naar de IB-Groep (registreren in BROn). Dit geschiedt door middel van het Onderwijsnummer via de beveiligde site van de IB-Groep (www.ib-groep.nl).</p> <p>De IB-Groep heeft voor de scholen het stappenplan voor de gegevensuitwisseling beschikbaar gesteld op www.ib-groep.nl en zal met gedetailleerdere informatie hierover aansluiten bij de Maartmededeling 2010</p>

Datum
23 september 2009
Kenmerk
CEVO-09.1000

ma 5 juli voor 17.00 uur	alle scholen	<p>Uiterste datum voor aanmelden aan IB-Groep, Examendiensten van de kandidaten voor het derde tijdvak, afgenomen door het College voor Examens. In mei ontvangt de school van Examendiensten nadere informatie.</p> <p>Aanmeldingen na 5 juli 2010 worden niet in behandeling genomen.</p> <p>NB: De aanmelding geschiedt m.b.v. een aparte aanmeldapplicatie. De school moet deze kandidaten ook registreren bij BRON.</p> <p>Toelichting: de school moet de kandidaten die deelnemen aan een aangewezen vak in het 2e tijdvak en/of deelnemen aan het derde tijdvak registreren in BRON, mede t.b.v. eventuele Inspectiecontrole. De separate aanmelding bij Examendiensten is voor de afname van het centraal examen door het College voor Examens.</p>
do 14 juli	alle scholen	<p>Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de definitieve uitslag na deelname aan het 2^e tijdvak, doch uiterlijk 2 weken nadat de uitslag van het desbetreffende examen is vastgesteld, stuurt het bevoegd gezag de examengegevens elektronisch naar de IB-Groep (registreren in BRON). Dit geschiedt door middel van het Onderwijsnummer via de beveiligde site van de IB-Groep (www.ib-groep.nl).</p> <p>De IB-Groep heeft voor de scholen het stappenplan voor de gegevensuitwisseling beschikbaar gesteld op www.ib-groep.nl en zal met gedetailleerdere informatie hierover aansluiten bij de Maartmededeling 2010</p>
3 dagen vóór aanvang van het derde tijdvak examen	scholen met een kandidaat in het derde tijdvak	<p>Aan de IB-Groep doorgeven (registreren in BRON) welke kandidaten deelnemen aan het derde tijdvak, Dit geschiedt door middel van het Onderwijsnummer via de beveiligde site van de IB-Groep (www.ib-groep.nl).</p>
ma 9 augustus	scholen met een kandidaat in het derde tijdvak	<p>Begin van het derde tijdvak. Data en plaatsen worden na aanmelding bekend gemaakt.</p>
vr 27 augustus	alle scholen	<p>Publicatie uitslagen 3^e tijdvak</p>
vr 10 september	alle scholen	<p>Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de definitieve uitslag na deelname aan het 3^e tijdvak, doch uiterlijk 2 weken nadat de uitslag van het desbetreffende examen is vastgesteld, stuurt het bevoegd gezag de examengegevens elektronisch naar de Informatie Beheer Groep (registreren in BRON). Dit geschiedt door middel van het Onderwijsnummer via de beveiligde site van de IB-Groep (www.ib-groep.nl).</p> <p>De IB-Groep heeft voor de scholen het stappenplan voor de gegevensuitwisseling beschikbaar gesteld op www.ib-groep.nl en zal met gedetailleerdere informatie hierover aansluiten bij de Maartmededeling 2010</p>

*De voorzitter van de CEVO,
drs. H.W. Laan*